

Nr 177.

Av herr Nilsson, Theodor, m. fl., angående minderårigas användning i industriellt arbete.

Det är ur hälsosynpunkt av synnerligen betydelse, huru ett folks arbets- och vilotid äro avvägda mot varandra. En bestämd och till den ljusa delen av dygnet förlagd arbetstid är såväl ur de enskilda individernas som samhällets synpunkt ett eftersträfvansvärt mål. All erfarenhet säger oss, att en till olika tider av dygnet förlagd arbetstid, s. k. skiftarbete, medför för de enskilda olägenheter av skilda slag. Som en mycket betydande sådan kan framhållas den fara för hälsan, som ett oregelbundet arbete medför. Läkare ha vid skilda tillfällen understrukit den skadliga inverkan på hälsotillståndet, som oregelbundenhet i måltid och vila medför. Detta är fallet, då det gäller vuxna, men får i ännu högre grad giltighet ifråga om barn och ungdom. Även familjelivet, vars stora betydelse — för all del med rätta — just nu med skärpa från olika håll framföres, blir i hög grad lidande, ja stundom helt och hållet omöjliggjord genom här påtalade förhållande. Särskilt för dem, som på grund av en låg lönestandard nödgas bo i små lägenheter av mindre god beskaffenhet och som av samma skäl måste hålla sig till billig och mindre närande föda, bliva här påtalade vådor ännu mera överhängande.

Som ovan framhållits begränsa sig följderna av den oregelbundna arbetstiden icke endast till de enskilda individerna utan drabba även samhället. De resultera i en betydande sänkning av det allmänna hälsotillståndet, som i sin tur medför en minskning av folkets samlade arbetskraft. Samhällets utgifter härför i form av olycksfallsersättning, bidrag till sjukkasse- och dispensärverksamhet, sjukhusvård, fattigvård m. m. uppgå utan minsta tvivel till betydande belopp.

Vi inse och medgiva, att systemet med skiftarbete på många områden inom vårt industriella liv är en ofrånkomlig nödvändighet. Men å andra sidan anse vi, att nu gällande bestämmelser i vår arbetsskyddslagstiftning, evad det gäller de minderårigas användning i skiftarbete, måste bliva föremål för revision. De föreskrifter, som nu reglera de minderårigas raster under arbetet samt nattvila, lämna enligt vår mening icke det skydd åt de unga, som i deras eget och samhällets intresse måste krävas. Beklagligt nog har en betydande försämring av bestämmelserna på detta område under senare tid genomförts. Enligt lagen angående arbetsskydd av den 29 juni 1912 § 13 d finge minderåriga icke användas i industriellt arbete mellan kl. 7 e. m. och 6 f. m. Undantag härifrån gjordes dock för minderårig av mankön, som fyllt 16 år, vilken under vissa i lagen angivna betingelser finge hållas i arbete mellan kl. 11 e. m. och 5 f. m. Beträffande de minderårigas raster föreskrevs i samma paragraf, att de minderårigas arbetstid skulle avbrytas för lämpliga och, där arbetet ej lade hinder därför, regelbundna

raster. Det ålåg vidare arbetsgivaren att anvisa lämpliga rum, där de minderåriga kunde intaga sina måltider.

Vid 1931 års riksdag företogs en revision i nämnda lag. De nu gällande bestämmelserna återfinnas i lagen angående ändring av vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om arbetsskydd. Uti 14 § 3 mom. som reglera de minderårigas nattvila har arbetstiden utsträckts från som ovan nämnts 6 f. m.—7 e. m. till 5 f. m.—10 e. m. Det är sålunda numera huvudregel, att minderåriga icke få användas i arbete under tiden 10 em. och 5 f. m. Därifrån kan dock undantag göras för yngling, som fyllt 16 år, vilken efter vederbörande yrkesinspektörs eller bergmästares hörande får användas i nattarbete, om hans arbete är begränsat till 8 timmar om dygnet. Arbete nattetid får dock ej utföras oftare än var tredje vecka.

Även beträffande rasterna företog 1931 års riksdag en omformulering, som icke synes hava varit de minderåriga till gagn.

Denna vidgade rätt till användning av minderårig arbetskraft ha arbetsgivarna inom industrin mycket flitigt utnyttjat. Detta gäller icke minst inom textilindustrin.

De minderårigas ställning har genom denna lagändring blivit mycket försämrad. Om arbetet börjar kl. 6 f. m. gives ingen plats för raster under de två 8 timmarsskift, som ingår i tiden till kl. 10 e. m. Börjar arbetet däremot kl. 5 f. m. kan visserligen en rast å en halv timma inläggas i vardera skiftet, men då nödgas de unga i många fall avbryta sin nattvila kl. 4, ja i vissa fall ännu tidigare. Att denna ordning på ett högst betänkligt sätt rubbar en normal livsföring för det uppväxande släktet ligger i öppen dag. En undersökning som textilarbetarförbundet företagit inom sitt verksamhetsområde visar också, att förhållandena äro allt annat än tillfredsställande. Undersökningen berörde 113 textilföretag här i landet. Av dessa använde sig 61 företag av minderårig arbetskraft i tvåskiftsarbete. Sammanlagt sysselsatte dessa 1115 unga arbetare. Beträffande rasterna framgick av utredningen följande:

Vid 1 företag hade		6 minderåriga en rast å 60 minuter	
» 25	»	» 218	» » » 30 »
» 23	»	» 507	» » » 15 »
» 3	»	» 41	» » » 10 »

Vid 9 företag slutligen, som sammanlagt sysselsatte 343 minderåriga, förekom ingen som helst rast.

Det är uppenbart, att raster på 15 minuter och därunder icke ge de unga den ro och det lugn, med vilken en måltid bör intagas. Detta så mycket mera som i dessa minuter ingår även gångtid. Det kan inte bliva fråga om annat än att i största hast kasta i sig maten; ett sätt att intaga föda, som väl alla läkare äro ense om att fördöma. De 343 minderåriga, som inte hade någon rast alls, måste,

om de ville förtära någon mat under de 8 timmar arbetet pågår, göra detta i dammfyllda och på annat sätt förorenade lokaler under arbetets gång. Ett sådant förhållande tarvar inga kommentarer.

Att förhållandena i många arbetarhem genom nu gällande bestämmelser blivit fullkomligt oeffterrättliga är ingalunda svårt att tänka sig. I många fall — och särskilt inom textilindustrin — förekommer att olika familjemedlemmar ha sin arbetstid förlagd till olika tider på dygnet. Därav följer att nästan alltid någon av familjens medlemmar befinner sig i vila. Minst av alla får husmodern erforderlig ro och vila, som på grund av matbestyr måste vara först uppe och kommer vanligen också sist i säng.

I detta sammanhang torde det vara av intresse att erfara vad som i England åtgjorts i lagstiftningsväg till skydd för det uppväxande släktet. Där få sålunda minderåriga i åldern 16—18 år användas i tvåskiftsarbete mellan kl. 6 f. m. och 10 e. m., detta dock först efter att ha inhämtad tillstånd av inrikesministern. Dylikt tillstånd meddelas endast på villkor att det genomförts betryggande välfärdsanordningar i företaget såsom inredning av särskilda matsalar etc. Det åligger vidare arbetsgivarna att anskaffa transportmedel, som skola ställas till de minderårigas förfogande för den händelse de allmänna kommunikationsmedlen vid tiden före och efter arbetet icke äro igång. Men icke nog härmed. Lagen föreskriver vidare att en rast å minst en halv timma skall ingå i varje skift. Därigenom inskränkes den effektiva arbetstiden till 7 $\frac{1}{2}$ timma per dag. Då intet arbete utföres efter kl. 2 på lördag blir eftermiddagsskiftets arbetstid endast 37 $\frac{1}{2}$ timma. Den genomsnittliga arbetstiden per vecka uppgår sålunda till 41 $\frac{1}{4}$ timma. I England är således arbetstiden för minderåriga inskränkt till något mindre än 7 timmar om dagen. Och detta, såvitt vi ha kunnat utröna, utan att någon avkortning av lönen därför göres.

Var och en måste medge, att det föreligger en väsentlig skillnad i de båda ländernas lagstiftning på detta område. I England förekommer alls icke arbete nattetid för minderåriga, vilket här är fallet i avsevärd omfattning. Vidare synas kraven på välfärdsanordningarna vara större i England än hos oss, där bristerna mångenstädes äro avsevärda. De engelska arbetsgivarnas skyldighet att under vissa omständigheter ombesörja de minderårigas resor till och från arbetet pekar på den engelska lagstiftningens företräden framför den svenska.

Det torde tyvärr dröja avsevärd tid innan vår lagstiftning, till fromma för det uppväxande släktet, kan bringas upp i nivå med den engelska. Tiden synes dock vara inne för ett första steg i denna riktning. I första hand borde enligt vår mening den tid, som de minderåriga få hållas i arbete, inskränkas till att omfatta tiden mellan 6 f. m. och 7 e. m. samt att arbete nattetid för ynglingar som icke fyllt 16 år, helt och hållet borde förbjudas.

Då frågan emellertid synes böra bliva föremål för en grundlig undersökning, vilja vi här inskränka oss till att föreslå en dylik. Denna bör dock igångsättas snarast och bedrivas med all möjlig skyndsamhet.

Med stöd av vad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte vidtaga en allsidig utredning av frågan om de minderårigas användning i industriellt arbete samt att till riksdagen inkomma med det förslag i ärendet, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 23 januari 1935.

Th. Nilsson.

Otto R. Wangson.

Edg. Sjödahl.

Alb. Bergström.